

De Tafel van de Talent- ontwikkeling Theater en Dans (terug) op de Kaart

- **kennismaken**
- **ontwikkelen**
- **bekwamen**
- **excelleren**

DE GESPREKSPARTNERS AAN TAFEL

De Tafel van de Talentontwikkeling bestaat uit een divers gezelschap van talentontwikkelaars in Amsterdam die zich vooral richten op theater en dans en het interdisciplinaire gebied daartussen. Kleine en grote organisaties met structurele- of ad-hocsubsidie, oudgedienden en nieuwkomers, uit alle delen van de stad. De Tafel verenigt instellingen die zich richten op een breed en divers publiek in de stad, dat dankzij de subsidieondersteuning gebruik kan maken van het aanbod.

Wij zitten aan Tafel op uitnodiging van de Theaterschool, die het overleg coördineert, en vergaderen bij Pakhuis de Zwijger, dat het overleg faciliteert. Het Amsterdams Fonds voor de Kunst schuift regelmatig aan bij de gesprekken en heeft financieel bijgedragen aan dit stuk en de Kaart van de Talentontwikkeling. Ook Mocca, het Amsterdams expertisenetwerk voor cultuureducatie, zit als belangrijke bemiddelaar voor het basisonderwijs bij ons aan Tafel.

Na de bezuinigingen die zijn beslag kregen in het huidige Kunstenplan voelen we de noodzaak om opnieuw in kaart te brengen hoe het veld er nu voor staat. We willen deze kennis delen met elkaar, met beleidsmakers en politici, en voorstellen doen hoe we voor talentontwikkeling in theater en dans (opnieuw) de best mogelijke condities kunnen scheppen in de stad.

Onze intenties sluiten aan bij de zienswijze van de podia die zich verenigd hebben in het OAT (Overleg Amsterdamse Theaters) en zijn vertegenwoordigd bij de Tafel van de Talentontwikkeling.

Wat we aanbieden:

De overzichtskaart met talentontwikkelaars in theater en dans in Amsterdam; Onze gedachten over de toekomst naar aanleiding van de eerste serie gesprekken aan Tafel.

Onze missie:

Talentontwikkeling in alle fases op het gebied van theater en dans in Amsterdam beschikbaar houden voor zoveel mogelijk kinderen, jongeren en kunstenaars.

Waarom?

Omdat een samenhangend en complementair bestel van cultuureducatie en talentontwikkeling noodzakelijk is voor de artistieke kwaliteit en ontwikkeling van theater en dans in de professionele podiumkunstenpraktijk (kunstenaars van morgen); om een toekomstig publiek voor de kunsten op te leiden, als bezoeker, liefhebber en/of amateur (cultuureducatie); om deelnemers vaardigheden bij te brengen waarmee zij nu en in de verre toekomst hun voordeel kunnen doen (21st century skills).

Talentontwikkeling in Amsterdam

Talentontwikkeling in Amsterdam gebeurt door vele organisaties en instellingen, in alle disciplines: theater en dans, muziek, film, literatuur, beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur. Elke discipline kent op zichzelf weer een veelheid aan vormen en mengvormen. Talentontwikkeling kent vier fases: *kennismaken*, *ontwikkelen*, *bekwamen* en *excelleren*, die zowel binnen- als buitenschools plaatsvinden. Zoals het bij een grote *creative city* hoort is dit hele palet te vinden in Amsterdam.

Dat neemt niet weg dat de bezuinigingen vanaf 2013 gaten hebben geslagen in de culturele infrastructuur, en zeker op het gebied van talentontwikkeling in theater en dans. Eén van de meest zichtbare vormen was het afschaffen van de landelijk gesubsidieerde productiehuizen, die een cruciale schakel in de fase van excelleren vormden tussen afgestudeerden en de beroepspraktijk van de podiumkunsten. Maar ook in eerdere stadia van de keten van de talentontwikkeling zijn aanbieders verdwenen of worden ze belemmerd doordat er minder of geen (structurele) subsidie meer is. Gelukkig zijn deze ontwikkelingen ook door de politiek opgemerkt en worden zowel landelijk als in Amsterdam nieuwe plannen gemaakt en hersteloperaties in gang gezet om de schade te beperken. Dat vinden wij van groot belang. Talentontwikkeling vereist continuïteit.

In het kort ziet het veld in Amsterdam er op dit moment zo uit:

De Amsterdamse instellingen die zijn opgenomen in het Kunstenplan hebben talentontwikkeling als verplicht onderdeel in hun takenpakket, net als de instellingen in de BIS.

In het primair onderwijs is de aandacht voor kunst en cultuur sinds 2013 gegarandeerd via het Basispakket kunst- en cultuureducatie, voor tenminste 2 uur per week. In het voortgezet onderwijs is het sterk van de school afhankelijk op welke manier en hoeveel aandacht er gegeven wordt aan cultuureducatie. Scholen zoals het IVKO, het Gerrit van der Veen College, het IJburg College of Het Zuiderlicht College besteden bovengemiddeld veel aandacht aan kunst en cultuur. Maar doorgaans zijn jongeren die serieus meer uren willen maken aangewezen op aanbieders buiten school.

Daarvoor zijn er verspreid over de stad diverse aanbieders actief, in alle disciplines en op verschillende niveaus. Naast de gesubsidieerde organisaties zijn er particuliere initiatieven: van dansscholen die alle denkbare dansstijlen

aanbieden, docenten die privé muziekonderwijs geven, tot private opleidingen in dans, musical, kleinkunst en theater.

Jongeren die van hun artistieke talent hun beroep willen maken kunnen doorstromen naar de kunstvakopleidingen die opereren onder de paraplu van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, of naar een vooropleiding zoals de 5 o'clock class. Op MBO-niveau kunnen ze terecht bij het Art & Entertainment College van het ROC van Amsterdam.

Alles bij elkaar opgeteld betekent dit dat de Amsterdamse bevolking gebruik kan maken van een veelzijdig maar versnipperd aanbod. Door de bezuinigingen zijn veel instanties echter onder grote druk komen te staan doordat ze met veel minder middelen, en vaak op projectbasis, hun aanbod moeten uitvoeren. Er zijn organisaties verdwenen, zoals de vooropleiding ITs DNA. Sinds 2013 is met nieuwe ad-hoc-initiatieven geprobeerd om een aantal bezuinigingen op te vangen.

Het landschap op de Kaart

De afgelopen periode heeft de Tafel van de Talentontwikkeling de aanbieders van theater en dans letterlijk in kaart gebracht. Het resultaat is de Kaart van de Talentontwikkeling. Op de Kaart zijn de aanbieders te vinden die structurele of ad-hocsubsidie krijgen van de Gemeente Amsterdam, de Stadsdelen of, incidenteel, het AFK. Deze instellingen streven naar het bereiken van een jong en divers publiek, door laagdrempeligheid, kwaliteit en een betaalbare prijs.

Behalve de discipline(s) waarin de aanbieders actief zijn geeft de Kaart inzicht in de verschillende fases van talentontwikkeling: *kennismaken* (met de discipline), *ontwikkelen* (van de vaardigheden in een discipline), *bekwamen* (het verder ontwikkelen van talent ter voorbereiding op het hoger kunstvakonderwijs of een professionele loopbaan) of *excelleren* (de fase waarin afgestudeerden of talentvolle autodidacten de eerste stappen zetten in de beroepspraktijk).

De Kaart geeft de stand van zaken weer in mei 2015. Wij zien de Kaart en de gesprekspartners aan Tafel als een platform in beweging. Er zullen instanties bijkomen en wellicht op termijn weer afvallen. In de loop van 2015 willen we een publieksversie uitbrengen van de Kaart, zodat iedereen die interesse heeft in theater of dans letterlijk zijn of haar weg kan vinden in het aanbod.

NUT EN NOODZAAK VAN SAMENHANGENDE LIJNEN

Ook de Tafel van de Talentontwikkeling onderscheidt twee lijnen in talentontwikkeling, die een tijd lang parallel lopen en zich in een later stadium opsplitsen.

Cultuureducatie en persoonlijke ontwikkeling in de fases kennismaken en ontwikkelen

Kennismaken met kunst en cultuur betekent ook: ontdekken wat de waarde is voor de leerlingen persoonlijk. Dit staat los van de vraag of ze ambities hebben om later zelf op het podium te staan. Dit leertraject vindt voor de meeste leerlingen vooral binnenschools plaats.

“Een kind dat in 2014 voor het eerst naar school gaat, solliciteert rond 2032 naar een eerste baan. Hoe kunnen we kinderen die nu naar school gaan, zo goed mogelijk voorbereiden op de samenleving en arbeidsmarkt van 2032?”

Dit is de kernvraag op de openingspagina van www.onsonderwijs2032.nl. Een vraag die terecht verwijst naar de uitdaging voor iedereen om mee te kunnen blijven doen in een voortdurend en snel veranderende maatschappij.

21st century skills lijken het antwoord, op de site van Kennisnet¹ samengevat als: taal en rekenen en de kernvakken, en daarnaast de competenties samenwerken, creativiteit, ict-geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden. “Ook een betrokken, ondernemende en nieuwsgierige houding komen van pas in de 21ste eeuw”.

Prof. Dr. Barend van Heusden, hoogleraar Cultuur en Cognitie aan de Rijksuniversiteit Groningen, zette in 2012 in het essay *Wat leren we van cultuuronderwijs?*² nog eens op een rij – ondersteund met citaten uit wetenschappelijke onderzoeken – wat het belang is van goed kunst- en cultuuronderwijs.

“Goed kunstonderwijs leert leerlingen hun cultureel (zelf) bewustzijn te ontwikkelen, het leert ze te verbeelden en

1 Kennisnet is de publieke ict-partner voor het onderwijs

2 uitgave van het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam ter gelegenheid van het éénjarig bestaan

die verbeelding om te zetten in producten en prestaties, en het leert ze een medium (materiaal en instrumenten) te beheersen. Daarbij maken ze zich verschillende cognitieve vaardigheden (waarnemen, verbeelden, conceptualiseren en analyseren) eigen die ook buiten de kunsten, in andere onderwijsvakken voorkomen (vormen van waarnemen, mondeling en schriftelijk taalgebruik en analytisch vermogen). Een goede beheersing van de vier vaardigheden kan dus bijdragen aan de resultaten in andere onderwijsvakken (transfer). Onderzoek wijst ook in die richting. In een maatschappij waarin creativiteit en innovatief denken steeds belangrijker vaardigheden worden voor sociale en economische ontwikkeling, heeft kunstonderwijs ook een waarde in zichzelf omdat het zich bij uitstek richt op de verbeeldingskracht. Bovendien is het vermogen tot cultureel zelfbewustzijn ten diepste sociaal, en kan het voor een sterke emotionele bevestiging zorgen. Kunst- en cultuuronderwijs is dus niet alleen van belang voor het versterken van het onderwijs, het is ook noodzakelijk voor de ontwikkeling van onze kinderen en jongeren tot cultureel zelfbewuste burgers die in staat zijn effectief bij te dragen aan de sociale en economische ontwikkeling.”

21st century skills dus. In de lessen theater en dans komen sociale en culturele vaardigheden als samenwerken, communiceren, creativiteit, flexibiliteit en probleemoplossend vermogen allemaal voorbij. Behalve de fysieke inspanning die wordt gevraagd bij deze disciplines ontwikkelen leerlingen zich op sociaal-emotioneel niveau. In spelsituaties kunnen ze communicatieve vaardigheden uitproberen (verbaal en non-verbaal), en worden ze uitgedaagd om originele en nieuwe oplossingen te bedenken. Nieuwsgierigheid en een open houding worden gestimuleerd, discipline en doorzettingsvermogen blijken noodzakelijk. Theater en dans dagen leerlingen uit om hun sterke en zwakke kanten te ontdekken en om op zichzelf te reflecteren. Dat zijn wezenlijke vaardigheden die geoefend kunnen worden in een veilige situatie. Leerlingen leren om over hun verlegenheid heen te stappen en kunnen daarmee zelfvertrouwen winnen. Voor de persoonlijke ontwikkeling zijn theater- en danslessen leertrajecten waar je voor het leven wat aan hebt.

Bekwamen en excelleren richting artistiek toptalent

Deze fase in de talentontwikkeling bereidt geïnteresseerde en getalenteerde jongeren stapsgewijs voor op een bestaan in de beroepspraktijk van de podiumkunsten. Voor het opleiden van dit “toptalent” doorlopen kinde-

ren en jongeren idealiter een doorgaande leerlijn, die is opgebouwd uit de vier stadia kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren.

Niet iedereen heeft 10.000 uur³ nodig om zich tot toptalent te ontwikkelen, maar het intensief trainen van zowel de artistieke vermogens als andere vaardigheden voor de beroepspraktijk is voor de meeste mensen noodzakelijk om verder te komen.

De Amerikaanse bestsellerauteur Malcolm Gladwell voegde er in zijn boek *Uitblinkers*⁴ aan toe dat carrières niet alleen afhankelijk zijn van hard werken, maar ook van toeval en geluk. “Talent is de vaardigheid om te oefenen. Volgens mij betekent talent voor een belangrijk deel dat je zo veel van een vak houdt dat je bereid bent jezelf daar aan te wijden, op een bijna obsessieve manier.” 10.000 uur komt overeen met zes jaar en drie maanden, uitgaande van een 40-urige werkweek.

De doorgaande leerlijn levert niet alleen toptalenten op maar ook deelnemers die uiteindelijk niet actief worden in de beroepspraktijk, maar actief blijven als cultuurbezoeker of kunstliefhebber, en/of als amateur. Beide typen kunstbeoefenaars (professioneel en amateur) en het kweken van een potentieel publiek zijn essentieel voor het voortbestaan en de ontwikkeling van de professionele podiumkunsten.

---

3 De 10.000 uur-regel is afkomstig van de Amerikaanse psycholoog K. Anders Ericsson. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat toppers in hun vakgebied daarvoor doorgaans zeer veel voor hebben moeten trainen.

4 “oorspronkelijke titel: *Outliers*, 2008

De stand van zaken: ontwikkelingen sinds 2013

Uit het kunstenplan 2013-2016:

“Bij de binnenschoolse educatie ligt de nadruk op kennismaken en op ontwikkelen. Culturele instellingen kunnen zich binnen het kunstenplan tevens richten op het opleiden en laten doorstromen van excellent talent. Voor de fase van bekwamen kunnen instellingen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst terecht. De kennismaking met kunst- en cultuureducatie vindt primair thuis, in de school en culturele instellingen plaats. De ontwikkeling van talent vindt plaats binnen het onderwijs, daarbuiten, in bepaalde brede scholen en culturele instellingen. Bekwamen en excelleren worden vooral in het beroepsonderwijs en gespecialiseerde culturele instellingen tot stand gebracht”.

Het nieuwe beleid vanaf 2013 heeft veel veranderd. Voor theater en dans vinden wij het van belang om de volgende knelpunten en effecten van het beleid er uit te lichten:

Accent verschoven naar muziekeducatie

De Amsterdamse kunstraad schreef in de Verkenning van 15 december 2014:

“De kunstraad is een voorstander van het basispakket Cultuureducatie maar heeft zorgen over de uitvoering. Er is een overstelpend aanbod, waaruit de scholen geen keus kunnen maken ... De discipline muziek heeft een voorsprong gekregen op andere disciplines door een muziekeducatiefunctie op te nemen in het kunstenplan 2013-2016, die wordt uitgevoerd door de Muziekschool Amsterdam (MSA), Aslan Muziekcentrum en het Leerorkest ... Door 13 uur gratis muziekeducatie aan te bieden, is de bestaande marktwerking verstoord ... De overige disciplines, zoals dans, theater, letteren, film en nieuwe media zijn door de invoering van het basispakket zowel praktisch als financieel op achterstand gezet.”

Het accent voor binnenschoolse cultuureducatie is de afgelopen periode verschoven naar muziekeducatie, beeldend onderwijs en erfoed. Mocca onderkent dat scholen tot nu toe vooral kiezen voor het (gratis) muziekaanbod en voor beeldend onderwijs, en minder voor theater en dans: 18 scholen van de 208 kozen voor een eigen leerlijn theater of dans⁵. Bovendien zijn de oorspronkelijk be-

oogde 3 uur cultuureducatie per week al in 2013 bijgesteld naar 2 uur.

Accent verschoven naar educatie in het primair onderwijs

Door de aandacht en de financiële middelen voor het basispakket zijn de middelen voor talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs en in de buitenschoolse kunst-educatie verminderd.

Trajecten ontwikkelen en bekwamen alleen nog via projectsubsidies

Sinds 2013 zijn de structurele subsidies voor talentontwikkelaars in theater en dans op het gebied van *bekwamen* (het opleiden richting de beroepspraktijk) opgeheven. Deze organisaties zijn sindsdien aangewezen op projectsubsidies via het AFK. Dat betekent dat er veel tijd gaat zitten in fondsenwerving en dat het niet mogelijk is om plannen over een langere periode in te dienen. Dit heeft de slagkracht van het veld sterk beperkt. De ervaring leert dat het eigenlijk alleen mogelijk is om aan talentontwikkeling te doen als er garantie is op continuïteit.

Talentontwikkeling voor iedereen, door iedereen

Alle instellingen in het kunstenplan worden geacht om activiteiten te organiseren in het primair en/of het voortgezet onderwijs. Sommige instellingen vinden dat lastig omdat hun programma zich hier niet toe leent, omdat ze al te weinig middelen hebben voor hun hoofdactiviteit, of doordat de scholen al hun eigen programma hebben. Kunstraad: “De verplichting voor alle gesubsidieerde instellingen aan talentontwikkeling te doen draagt bij aan het overaanbod. De kunstraad stelt voor om deze generieke verplichting af te schaffen.”

---

5 cijfers via Mocca november 2014

Aandachtspunten en aanbevelingen voor een nieuwe Cultuurnota

De Tafel van de Talentontwikkeling doet graag aanbevelingen om bovenstaande knelpunten uit de weg te ruimen.

Geef theater en dans een gelijkwaardige plaats in het basispakket en stel een bemiddelaar aan.

Op dit moment komen de meeste kinderen voor het eerst met kunst en cultuur in aanraking op de basisschool. Door de opzet met het basispakket is dit gegarandeerd, wat waardevol is. Alleen is het aantal uren beperkt en nemen de scholen op dit moment een eenzijdig aanbod af. In alle opzichten zou het wenselijk zijn als dit palet veelzijdiger en liefst nog uitgebreider zou zijn.

Door de hoeveelheid aanbod zouden veel scholen geholpen zijn met een advies op maat.

De Tafel pleit ervoor dat scholen naast de leerlijn muziek en de leerlijn erfgoed-musea-beeldend op gelijke basis kunnen kiezen voor de leerlijn theater en dans.

Wat daarbij kan helpen is dat er cultuurcoördinatoren of consultants geraadpleegd kunnen worden die niet disciplinegebonden zijn, maar een brede kennis hebben.

Daarnaast is het aan te bevelen als er voor theater en dans nog een extra "loket" is als bemiddelaar voor het veld, waar scholen hun informatie vandaan kunnen halen. Op deze manier kan kwaliteit op maat geleverd worden, gekoppeld aan de behoeftes van een school. Educatie- en jongerenplatform De PIT zou deze rol op zich kunnen nemen voor (onder andere) de aanbieders verenigd in het OAT (Overleg Amsterdamse Theaters) en het DATHO (dans en theatergezelschappen overleg). Jong Noord zou haar bestaande bemiddelende rol kunnen uitbreiden voor Stadsdeel Noord.

Geef theater en dans (opnieuw) een plaats in het curriculum van het voortgezet onderwijs.

Het stadium *ontwikkelen* is door de introductie van het basispakket achterop geraakt. Tussen het *kennismaken* met cultuur en het *bekwamen* zit nu een periode van 4 à 5 jaar *ontwikkelen* waar weinig middelen voor beschikbaar zijn. De Tafel zou cultuureducatie stapsgewijs opnieuw stevig willen verankeren in het voortgezet onderwijs. Het zou goed zijn als er ook op de PABO's al aandacht is voor theater en dans. De Tafel is hierover in gesprek met de PABO's.

Investeer structureel en samenhangend in alle vier de stadia van talentontwikkeling.

Door de aandacht voor educatie in het primair onderwijs is er veel aandacht en geld voor het stadium *kennismaken*,

minder voor *ontwikkelen* en zijn de stadia *bekwamen* en *excelleren* vooral aangewezen op projectsubsidies. Ook ligt het accent nu vooral op de (beperkte hoeveelheid) binnenschoolse cultuureducatie en minder op het aanbod van de buitenschoolse kunstaanbieders.

De Tafel van de Talentontwikkeling pleit ervoor dat belangrijke schakels in de keten niet meer afhankelijk zijn van projectfinanciering. In feite werken vrijwel alle buitenschoolse instellingen die zich bezighouden met de fases *ontwikkelen* en *bekwamen* met ad-hocsubsidies van het AFK. Een deel van de talentontwikkelaars op het gebied van buitenschools *ontwikkelen* en *bekwamen* begeleidt een heel diverse groep jongeren in streetdance, urban, hiphop of spoken word. Kunstraad: "Vanwege het belang van de toch al kleine interculturele infrastructuur in Amsterdam, verdient het 'bekwamen' een volwaardige plek in het kunstenplan."

Organiseer efficiënte afstemming en doorstroming.

Omdat de Tafel van de Talentontwikkeling in gesprek is met vrijwel alle aanbieders in de stad, willen wij ons graag inzetten om de afstemming in de keten zo efficiënt mogelijk te laten zijn. Dit houdt in dat we het niet noodzakelijk vinden dat iedereen alle stadia van talentontwikkeling in huis heeft. Maar ook, dat niet alle aanbieders per se een binnenschools aanbod moeten verzorgen. De ene organisatie is hiervoor beter toegerust of heeft meer ingangen dan de ander. De Tafel streeft naar zo min mogelijk overlap en zo veel mogelijk doorstroming.

Eigen inkomstennorm is maatwerk.

De Tafel van de Talentontwikkeling sluit zich aan bij de constatering van de AKr om de huidige norm voor 25% eigen inkomsten niet te verhogen voor de instellingen die zijn opgenomen in het kunstenplan. De Tafel wil hier aan toevoegen dat dit percentage voor een aantal talentontwikkelaars in het stadium *bekwamen* zelfs aan de hoge kant is. Afstemming per instelling is gewenst.

Organiseer betaalbare faciliteiten.

Voor beginnende kunstenaars is Amsterdam inmiddels te duur om er te wonen en te werken. Dit is één van de redenen waardoor er na de gevolgte opleiding toch veel talent verdwijnt uit de stad; zonde van de investering.

Het vervolg

De eerste serie gesprekken aan Tafel heeft de bijgevoegde overzichtskaart opgeleverd, en onze belangrijkste wensen voor de komende kunstenplanperiode.

Het goede van het overleg via de Tafel van de Talentontwikkeling is dat een groeiend aantal aanbieders in theater en dans met elkaar in gesprek is. We kennen elkaar, weten wie wat doet en verwijzen desgewenst deelnemers of geïnteresseerden naar elkaar door. De partners aan Tafel streven ernaar om de schakels in de keten zo goed mogelijk te laten functioneren, om zichtbaar te zijn voor het publiek en om talentontwikkeling beschikbaar te houden voor zoveel mogelijk deelnemers in alle stadsdelen. De Tafel van de Talentontwikkeling is blij met de steun van veel partijen in het veld, de steun van podia in de stad en met de steun van de theater- en dansgezelschappen. Het grote aantal gebruikers bewijst de behoefte aan ons aanbod.

De Tafel biedt zich aan als gesprekspartner namens het veld van talentontwikkelaars in theater en dans in Amsterdam. Wij ervaren het stadsbrede overleg als buitengewoon inspirerend en als een uniek platform om met elkaar van gedachten te wisselen. We zijn druk bezig om (door)stroming en stromen in kaart te brengen en de onderlinge afstemming te verbeteren. Het vergezicht is dat we uit zouden kunnen groeien naar een landelijk kenniscentrum met voorbeelden van *best practices*, en uitwisseling op het gebied van visie- en methodiekontwikkeling.

Maar eerst het vervolgesprek in de stad. We nodigen beleidsmakers en politici graag bij ons uit aan Tafel, om door te praten over de best mogelijke infrastructuur in Amsterdam voor talentontwikkeling in theater en dans.

De Tafel van de Talentontwikkeling bestaat op dit moment uit:

Amsterdam Fringe Festival - Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten afdeling Theaterschool / DasArts / Vooropleiding Nationale Ballet Academie - 5 o'clock class - Amsterdamse Jeugdtheaterschool - Jeugdtheaterschool Zuidoost - Bekijk 't - Circus Elleboog - Dansmakers Amsterdam - Danstheater AYA - DAT!school - DEGASTEN - Don't Hit Mama - Frascati Theater - *Filling the Gap* - ISH/Stichting Balls - ITs Festival Amsterdam - Jeugdtheaterschool TIJ - Jong Noord - De Krakeling - Krater Art & Community / Bijlmer Parktheater - Kunstbende - Likeminds / Factory - de Meervaart/Studio - Mocca - NoLIMIT - Nowhere - Orkater / Nieuwkomers - Over het IJ Festival - Paradiso Melkweg Productiehuis - De PIT - Podium Mozaïek - Poetry Circle Nowhere - Poldertheater - RIGHTABOUTNOW INC. - Solid Ground Movement - Studio 52nd - De Theatervooropleiding Amsterdam - Toneelgroep Amsterdam/TA2 en TA Educatie - De Toneelmakerij en De Tekstmederij - Het Veem Theater

Colofon

Tekst: Ellen Blom
Vormgeving: Mannschaft
Druk: robstolk®

Redactie namens Tafel van Talentontwikkeling:
Jan Zoet, Laurens Runderkamp - Theaterschool / AHK
Maritska Witte - De Pit
Hans Lebouille - Solid Ground Movement
Caspar Nieuwenhuis - Likeminds
Farnoosh Farnia - DEGASTEN
Saundra Williams - Krater Art & Community / Bijlmer Parktheater

Dit project is mede mogelijk gemaakt door het AFK

AF amsterdams
AK fonds voor de
kunst

Bijlage
Theater en dans in Amsterdam - De Kaart van de Talentontwikkeling

